

BREND ZVANI SRBIJA

Koncert britanske pevačice **Ejmi Vajnhaus** koji je održan u Beogradu pretvorio se u skandal svetskih razmera. Tako se Srbija zahvaljujući popularnoj pevačici, makar posredno, našla ponovo u centru pažnje svetskih medija. Snimak nastupa britanske zvezde koja se tetura po bini i ne može da otpeva nijednu pesmu obišao je svet i postao jedan od najgledanijih klipova na JuTjubu (YouTube). Organizatori evropske turneje Ejmi Vajnhaus su odmah otkazali najavljene koncerte u Atini i Istanbulu, a svetski mediji su počeli da spekuliju o tome da li je ovo kraj njene karijere. Međutim, nije samo Ejmi bila zvezda skandala koji se desio - ni kriva, ni dužna, postala je i Srbija. Kroz reakcije na ovaj koncert koje su usledile iz celog sveta, Srbija je mogla da vidi koliko ima loš imidž u svetu i pored toga što je prošlo skoro 11 godina od demokratskih promena.

Da počne da se priča o Srbiji pobrinula popularna američka komičarka **Čelsi Hendler** koja je u svojoj emisiji „Čelsi lejtli“ ismejala Ejmi Vajnhaus zbog blamaže na beogradskom koncertu, ali i srpsku publiku i građane Srbije. Hendler je u emisiji „osula paljbu“ po svim građanima Srbije koje je jedan od gostujućih komičara u studiju nazvao „**genocidnim narodom**“, koji odjednom **“ima zamerke na nastup britanske pevačice”**.

Reagujući na komentar koncerta koji je srpski ministar odbrane **Dragan Šutanovac** postavio na svoj fejsbuk (facebook) profil, Čelsi Hendler ga je nazvala **“boljševikom”** i izrazila čuđenje što **“Srbi imaju Fejsbuk i što im je uopšte**

dozvoljeno da posećuju koncerte”? Kada je Čelsi isprozivala Ejmi zbog stanja u kom se nalazila i zapitala kakvi su to ljudi u bekstejdžu dopustili pevačici da u takvom stanju izađe na binu, dobila je sledeći odgovor - da je to **“ipak Srbija”**, da tamo **“nema mnogo zakona”**, kao i da je britanska zvezda **“verovatno posle Beograda planirala da ide u Kazahstan”**. Odgovarajući na komentar sa fejsbuka srpskog ministra odbrane Dragana Šutanovca da je **“koncert bio sramotan i razočaravajući”**, Čelsi Hendler mu je poručila - **“Znate šta, vaša zemlja je sramota i razočaranje”**.

Ovaj nastup izazvao je brojne reakcije kako u SAD, tako i u Srbiji. Komičari **Greg Props** i **Kris Franjola** su se posle nekoliko dana izvinili Srbima zbog stavova iznetih u emisiji voditeljke Čelsi Hendler. Izvinjenje je stiglo putem društvene mreže Tviter (Twitter), a na kraju statusa koji je postavio Greg Props je čak napisano i "hvala" na srpskom jeziku. Čelsi Hendler kao i televizija koja emitovala emisiju nisu još uvek našli za shodno da se izvine.

Kako god da se završi incident sa emisijom američke komičarke, on je pokazao da Srbija ima veoma loš imidž u svetu. Komičari uvek govore ono što njihova publika želi da čuje, što znači da su njihovi otrovni komentari o Srbima nešto što je opšteprihvaćeno. Jednostavno, predstava o Srbiji i Srbima kao zločinačkom narodu nastala devedesetih godina prošlog veka je još uvek vrlo prisutna na Zapadu.

To mišljenje je posledica ratova i svega što se događalo na prostoru bivše Jugoslavije i Srbija će morati još mnogo toga da uradi kako bi to promenila. Srbija se ovim problemom ne bavi na institucionalnom nivou, niti ima strategiju kako da popravi svoj imidž u svetu. Problemi sa imidžom Srbije počeli su pre tačno dvadeset godina kada se raspala socijalistička Jugoslavija iz koje su nastale nove države: Srbija, Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Makedonija i Crna Gora. Jugoslavija na čijem se čelu od 1945. – 1980. godine nalazio **Josip Broz Tito** bila je socijalistička država koja nije pripadala sovjetskom bloku, već se nalazila na čelu pokreta od stotina nesvrstanih zemalja, pa je samim tim uživala podršku zapadnih zemalja. Tako je Jugoslavija imala veoma dobar imidž u svetu, a njen lider Josip Broz Tito je rado je priman kako u Moskvi, tako i Vašingtonu. Igrajući na podeljenost sveta na dva velika bloka, Tito je za svoju zemlju obezbedio značajnije mesto u svetu nego što joj je po poziciji, ekonomskoj snazi i broju stanovnika pripadalo. Jugoslavija i njeni stanovnici imali su veoma dobar imidž u svetu. U krvavom raspadu Jugoslavije koji je počeo 1991. godine i građanskom ratu koji je usledio, život je izgubilo desetine hiljada ljudi, a stotine hiljada je ostalo bez krova nad glavom. Evropa je videla najstrašnija razaranja, zločine, uništavanje gradova i etničko čišćenje od završetka Drugog svetskog rata. Ujedinjene nacije su reagovala na sve što se desilo u bivšoj Jugoslaviji i osnovale poseban Međunarodni tribunal za suđenje zločincima sa teritorije bivše Jugoslavije, prvi takav posle Drugog svetskog rata.

Zločini su se pojavljivali na svim stranama, ali prema optužnicama koje je podigao Haški tribunal, najviše zločina počinile su srpske vojne snage. Srpske vojne snage su optužene i za najveći zločin počinjen na teritoriji bivše Jugoslavije – masakr u Srebrenici.

Tokom trajanja rata u bivšoj Jugoslaviji Srbija je bila hendikepirana u odnosu na druge novonastale države jer su one veoma mnogo ulagale u kreiranje pozitivnog imidža o sebi, kao i u lobiranje za sopstvene interese. Lider Srbije Slobodan Milošević to nije ni pokušao da uradi, a pitanje je da li bi uspeo i da jeste.

On je bio inspirator ratne priče koji je kasnije i optužen za ratne zločine, a zemlja se nalazila pod sankcijama Ujedinjenih nacija. Zbog svega toga, u većini zemalja sveta stvoren je stereotip o Srbima kao nasilnom narodu koji je počinio zločine i koji je agresor.

Novo vreme nastalo je za Srbiju posle demokratskih promena i smene Slobodana Miloševića 2000. godine. Zemlja se okrenula budućnosti, Haškom tribunalu isporučeni su skoro svi optuženi računajući i bivšeg predsednika Miloševića, društvo se demokratizovalo a započete su ekonomske i političke promene. Haški tribunal je počeo da optužuje i da sudi visokim vojnim i političkim funkcionerima iz Hrvatske, BiH, kao i sa Kosova, a Srbija je sa više prava mogla da govori o zločinima koji su počinjeni protiv Srba. Uostalom, danas je Srbija zemlja sa najviše izbeglica u Evropi. Beograd se opredelio za Evropsku uniju i činilo se da će imidž kako Srbije, tako i Srba biti bolji.

Ruku na srce, imidž jeste poboljšan, ali je veoma teško boriti se protiv stereotipa koji su stvoreni. Nažalost, nijedna srpska vlada u poslednjih jedanaest godina nije razumela da je neophodno uložiti u popravljavanje imidža sopstvene zemlje. Jednostavno, verovalo se da će se stvari popraviti same od sebe.

Zbog svega što se desilo na teritoriji bivše Jugoslavije loš imidž nemaju samo Srbi. **“Genocid – to je jedina stvar koju svet zna o ovoj zemlji. Okrutni genocid! Ali, nemojte misliti da se genocid vezuje samo za Srbiju. Ta reč je i jedina karakteristika Bosne, Hrvatske, čak i Slovenije”**, rekao je nedavno u intervjuu za najstarije srpske dnevne novine Politika **Sajmon Anholt**, stručnjak za brendiranje nacija, regiona i gradova iz Velike Britanije. Objasnjavajući kako se dogodilo da pominjanje Srbije u svesti mnogih ljudi po pravilu izazove baš neprijatne asocijacije, Anholt je rekao da **“ savremeni čovek nema vremena da svakog dana pažljivo prati sve elektronske medije, niti da čita sve novine, već "hvata" opšte mišljenje i stvara sliku o nekoj firmi ili državi. To vam je tiranija javnog mnjenja. Tako, kada se pomene Nigerija, svi odmah pomisle na korupciju, Japan vezuju sa tehnologijom, Švajcarsku sa preciznošću”**. U veoma zanimljivom intervjuu, Anholt je govorio o tome kako neke zemlje dobijaju loš imidž. **“Jasno je zašto Srbija ima loš imidž. Na teritoriji bivše Jugoslavije vođeni su kompleksni ratovi koje je teško razumeti. Postoji misterija i oko doskorašnjih političkih događaja. Ali, nemojte strahovati, isti problem imaju mnoge zemlje u svetu, ali se i pored toga razvijaju, ekonomski napreduju, što i ovde vidim, ali reputacija ostaje ista.**

Kao da zardale šrafove i zupčanike ugradite u novi auto. Spolja je prelep, ali zaglavljen”, objašnjava Anholt i dodaje: **“Kako da reputacija neke zemlje održi korak sa ekonomskim razvojem? Jedan od načina je da se promeni. Ali sve vlade počinju da rade isto, da izmišljaju i svetu pričaju dosadne priče o razvoju, novoj socijalnoj politici, o tome kako država ide krupnim koracima napred... Priznaćete "genocid" je u toj situaciji medijski mnogo primamljiviji. Dakle, nove priče moraju biti interesantnije”**.

Dakle, Srbija može da se ljuti na američku komičarku, ali ona je samo javno rekla nešto što većina njenih gledalaca misli. Jednostavno potrebno je mnogo truda i vremena da Srbija u svet izađe da svojim vrednostima, kulturom i ljudima. Za promenu imidža potrebne su nove priče.

Čini se da Srbija upravo sada kada je posle izručenja Haškom tribunalu bivšeg komandanta vojske bosanskih Srba, generala Ratka Mladića skoro zatvorila priču o Hagu, u smislu da to više neće biti smetnja u evropskim integracijama i ima šansu da pokrene kampanju za promenu svog imidža. Činjenica je da se medijska slika o Srbiji u svetu značajno promenila posle hapšenja generala Mladića. Da bi se promenili i stereotipi, potrebno je malo više vremena i potpuno novih priča okrenutih budućnosti, a ne prošlosti. Jedna od novih priča koje su šansa za Srbiju je planetarni uspeh mladog srpskog tenisera **Novaka Đokovića**. Đokovićeve sportske pobeđe prekinule su niz srpskih političkih i državnih poraza. Sam Đoković je toga svestan i zato svaku svoju pobeđu posvećuje svojoj zemlji – Srbiji.

Đoković kao trenutno najbolji teniser sveta stvara novi imidž Srbije u svetu i što je za Srbiju najvažnije - njegova pojava se ne povezuje sa „Miloševićevim vremenom“.

Popularnost koju Đoković ima u Srbiji nije vezana samo za njegove sportske uspehe. On je heroj običnog naroda iako skoro da nema političara koji ne pokušava da bude u njegovoj blizini. Đoković je veliki sportista, on pobeđuje, ali poštuje protivnike i ne stidi se da kaže da je Srbin. Ponosno diže tri prsta, govori nekoliko svetskih jezika i ne krije da piše ćirilicom. To što Đoković radi je put kojim Srbija treba da krene u pokušaju da promeni svoj imidž. Ponosan, siguran u sebe – Đoković daje lekcije ovdašnjim političarima - kako onim koji misle da Srbija treba da bude u stalnom sukobu sa čitavim svetom i da ne treba da se menja tako i onima koji misle da treba ispuniti svaki zahtev Evropske unije, bez obzira kakve posledice će to imati po građane. Đoković dokazuje da se može biti deo sveta, ali i svoj. Međutim, Đoković je uspešan i njegova magija traje ne samo zato što lepo priča ili lepo izgleda. On je uspešan jer iza njega stoje pobeđe. Bez pobeđa njegova priča bi bila samo marketing, a svaki marketing koji nema utemeljenje u životu je kratkotrajan, koliko god se u njega uložilo.

Dakle, Srbiji trebaju novi heroji, nove priče i okretanje ka budućnosti kako bi promenila loš imidž o sebi. Međutim, da bi ta priča trajala, potrebne su joj pobeđe. Pobeđe u ekonomiji, u sportu, u reformama, u poštovanju ljudskih prava, u kulturi... U suprotnom, opet će nas kroz neko vreme neki američki komičar šokirati uvredama i rasizmom.

Političari u Srbiji treba da budu svesni da je promena imidža zemlje u svetu jednako važna kao i sprovođenje reformi ili ulazak u Evropsku uniju. Ipak, srpski političari bi, pre nego što pokušaju da promene imidž zemlje u svetu, trebalo da čuju još jedan savet Sajmona Anholta koji glasi - **"samo jednom možeš da slažeš"**! Dakle, Srbija treba da izađe u svet sa onim po čemu je originalna u odnosu na druge zemlje. Vreme je da svoje prednosti Srbija počne da pokazuje i dokazuje. I što je najvažnije, kako kaže Sajmon Anholt **"popravljanje imidža neke države znači raditi, a ne govoriti o radu."**